

Ministerieel besluit tot definitieve gedeeltelijke opheffing van de bescherming als dorpsgezicht van Hoeve Spooren: omgeving in Lommel

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.1, 1° en 3°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 8, §1, 2°.

Procedurestappen en vormvereisten

Dit besluit kwam tot stand volgens de procedurestappen en de vormvereisten, beschreven in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.3 tot en met 6.2.7;

De volgende procedurestappen en vormvereisten zijn vervuld:

- de opheffing van de bescherming als dorpsgezicht werd onderzocht;
- de bevindingen van het onderzoek zijn opgenomen in een opheffingsdossier;
- het voorlopig opheffingsbesluit werd getekend op 18 april 2024 en werd bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt op 29 april 2024;
- de gemeente Lommel organiseerde een openbaar onderzoek van 23 mei 2024 tot en met 21 juni 2024;

De behandeling van de adviezen, opmerkingen en bezwaren is opgenomen als bijlage 4 bij dit besluit.

Motivering

De omgeving van Hoeve Spooren werd op 23 mei 2002 bij ministerieel besluit beschermd als dorpsgezicht omwille van het algemeen belang gevormd door de historische en historische, in casu architectuurhistorische waarde. Deze erfgoedwaarden werden als volgt gemotiveerd: *"Rondom de hoeve bleef een sober ruraal kader bewaard, dat integraal deel uitmaakt van de hoeve, mede doordat een gedeelte van het terrein het voormalige erf omvat, waarrond verschillende dienstgebouwen waren opgetrokken, waaronder de recentelijk ingestorte dwarsschuur. Het geheel was representatief voor de bouwevolutie van een grotere Kempense hoeve. Na de uitbreiding van de stallen in het hoevegebouw ontstond de nood aan een grotere opslagplaats, die los naast het woonstalhuis werd opgetrokken"*. Dit besluit werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 20 september 2002.

Met betrekking tot Lommel, 1ste afdeling, sectie C, perceelnummer 53L (deel):
Artikel 6.2.1, 1°, van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 staat de gehele of gedeeltelijke wijziging of opheffing van een bescherming toe wanneer de erfgoedwaarden onherstelbaar zijn aangetast of verloren gegaan. De bescherming van een deel van het dorpsgezicht van Hoeve Spooren: omgeving en meer bepaald van het perceel 53L (deel) wordt opgeheven omdat de erfgoedwaarden onherstelbaar zijn aangetast of verloren gegaan. In 2007 werd het meest noordelijk deel van het beschermd dorpsgezicht verkocht. Sindsdien is dit deel van het beschermd dorpsgezicht van Hoeve Spooren afgescheiden van de rest van het dorpsgezicht en ingericht als privétuin bij de woning, gelegen Karel Martelstraat 21.

Met betrekking tot Lommel, 1ste afdeling, sectie C, perceelnummers 54X (deel) en 55E:
Artikel 6.2.1, 3°, van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 staat de gehele of gedeeltelijke wijziging of opheffing van een bescherming omwille van het algemeen belang toe. De parlementaire voorbereiding stelt daarbij het volgende: "door een wijzigende context kan het algemeen belang immers geëvolueerd zijn ten opzichte van het algemeen belang ten tijde van de bescherming".

In functie van een algemene evaluatie van het beschermd bestand in Vlaanderen die als doelstelling heeft om een dynamische selectie van de essentiële en representatieve getuigen van het leven in Vlaanderen te vrijwaren, wordt het beschermd erfgoed getoetst aan de hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarde.

De evaluatie van het beschermd bestand in Vlaanderen is gebaseerd op:

- de erfgoedwaarde zoals vermeld in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 2.1, 26°: de archeologische, architecturale, artistieke, culturele, esthetische, historische, industrieel-archeologische, technische, ruimtelijk-structurende, sociale, stedenbouwkundige, volkskundige of wetenschappelijke waarde waaraan onroerende goederen en de cultuurgooderen die er integrerend deel van uitmaken hun huidige of toekomstige maatschappelijke betekenis ontleen;
- de vijf selectiecriteria die ook gehanteerd worden in functie van bescherming en die het afwegingskader vormen om het onroerend erfgoed te waarderen:
  - 1° zeldzaamheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed uitzonderlijk voorkomt in relatie met de geografische context, de historische context, de typologie of het oeuvre;
  - 2° herkenbaarheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een goed herkenbare uitdrukking is van zijn oorspronkelijke functie, uitzicht of vormgeving, of van een belangrijke fase in de latere ontwikkeling daarvan;
  - 3° representativiteit: geeft aan in hoeverre het onroerend goed typerend is voor een geografische of historische context of een welbepaalde typologie of een bepaald oeuvre;
  - 4° ensemble: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een sterke samenhang vertoont tussen de verschillende elementen;
  - 5° context: geeft aan in hoeverre er tussen het onroerend goed en zijn directe of ruimere omgeving een sterke relatie is op landschappelijk, stedenbouwkundig of esthetisch vlak.

De evaluatie van de erfgoedwaarde van een deel van het beschermd dorpsgezicht van de omgeving van Hoeve Spooren is als volgt:

1° zeldzaamheid: Een opheffing van bepaalde delen van de bescherming van dit dorpsgezicht zal geen hiaat in het beschermd bestand veroorzaken. De op te heffen delen bevatten geen erfgoedelementen of -kenmerken;

2° herkenbaarheid en 3° representativiteit: De delen van het beschermd dorpsgezicht die het onderwerp zijn van dit opheffingsdossier hebben geen historische erfgoedelementen of -kenmerken die getuigen van het verleden van Hoeve Spooren. Het gedeelte van het beschermd dorpsgezicht dat zich achter het woonhuis Karel Martelstraat 23 bevindt is vandaag in gebruik als kippenren en moestuin. Deze bestemming draagt bij aan de herkenbaarheid en representativiteit van de omgeving van een hoeve. Maar ruimtelijk en visueel is dit deel van het dorpsgezicht afgescheiden van het monument Hoeve Spooren vanwege de verkavelde en vertuinde omgeving. De verkavelde perceelstructuur langs de Karel Martelstraat, waar een deel van de bescherming van het dorpsgezicht binnen valt, is niet representatief voor de agrarische rurale omgeving van een historische hoeve. Het bevat geen ondersteunende erfgoedkenmerken of -elementen die bijdragen aan de herkenbaarheid en representativiteit van Hoeve Spooren als een historische 18de-eeuwse hoeve van het Kempische langgeveltype;

4° ensemble: De op te heffen delen van het beschermd dorpsgezicht hebben geen erfgoedkenmerken of -elementen die bijdragen aan het geheel of het ensemble van Hoeve Spooren;

5° context: Sinds begin jaren 2000 is de omgeving van Hoeve Spooren bijna volledig verkaveld in het nadeel van de oorspronkelijke agrarische open omgeving. Hoewel het dorpsgezicht van Hoeve Spooren onbebouwd bleef, maakt het op het moment van de bescherming in 2002 wel al deel uit van deze verkaveling. Het sober ruraal kader zoals beschreven in het beschermingsbesluit van Hoeve Spooren is hierdoor gewijzigd en was zelfs al aangetast op het moment van de bescherming.

Het perceel met nummer 55E langs de Karel Martelstraat en het noordelijk deel van het perceel met nummer 54X worden opgeheven omwille van het algemeen belang. Deze percelen hebben geen erfgoedkenmerken en -elementen en dragen niet bij aan het geheel en de erfgoedwaarden van Hoeve Spooren. Op basis van de criteria herkenbaarheid, ensemble en context hebben deze delen onvoldoende erfgoedwaarde voor een bescherming op Vlaams niveau.

Op basis van deze evaluatie blijkt dat er sprake is van een wijzigende context of situatie waarbij de erfgoedwaarden van een deel van de omgeving onvoldoende zijn voor een bescherming als dorpsgezicht. De vrijwaring van de erfgoedwaarden is niet langer vereist omwille van het algemeen belang.

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING,
WONEN EN ONROEREND ERFGOED BESLUIT:

Artikel 1. Het ministerieel besluit van 23 mei 2002 houdende de bescherming als monument en als dorpsgezicht van Hoeve Spooren met omgeving, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 20 september 2002, wordt definitief gedeeltelijk opgeheven.

Art. 2. Het deel van het beschermde goed omgeving van Hoeve Spooren, meer bepaald de percelen 53L (deel), 54X (deel) en 55E, waarvan de bescherming als dorpsgezicht wordt opgeheven, is kadastraal bekend als: Lommel, 1ste afdeling, sectie C, perceelnummers 53L (deel), 54X (deel) en 55E.

De kadastrale toestand is gewijzigd ten opzichte van het ogenblik van de bescherming. Het dorpsgezicht stond op het moment van de bescherming bekend als: Lommel, 1ste afdeling, sectie C, perceelnummers 54V, 54W (deel) en 55E.

Het plan met de aflijning is opgenomen als bijlage 1 bij dit besluit.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van het beschermde onroerend goed waarvan de bescherming wordt opgeheven, wordt als bijlage 3 bij dit besluit gevoegd.

Art. 3. In artikel 1 van het ministerieel besluit van 23 mei 2002 houdende de bescherming als monument en dorpsgezicht van Hoeve Spooren met omgeving wordt de zin:

“Omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische en historische, in casu architectuurhistorische waarde:

- als dorpsgezicht:
DWARSSCHUUR EN ERF VAN DE HOEVE SPOOREN, gelegen te Lommel (Lommel),
Loberg 33;
Bekend ten kadaster:
Lommel, 1e afdeling sectie C, perceelnummer(s) 54V, 54WDEEL, 55E.”

vervangen door de zin:

“Omwille van het algemeen belang gevormd door zijn historische en historische, in casu architectuurhistorische waarde:

- als dorpsgezicht:
DWARSSCHUUR EN ERF VAN DE HOEVE SPOOREN, gelegen te Lommel (Lommel),
Loberg 33;
Bekend ten kadaster:
Lommel, 1e afdeling sectie C, perceelnummer(s) 54V en 54X (deel)”.

Art. 4. Het plan als bijlage bij hetzelfde besluit van 23 mei 2002 wordt vervangen door het plan gevoegd als bijlage 2 bij dit besluit.

Brussel, 04/09/24

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Getekend door: Matthias Diependaele (SI)
Getekend op: 2024-09-04 10:35:50 +02:00
Reden: lk keur dit document goed

Matthias DIEPENDAELE